

Tornseglare

Tornseglare är en utpräglad hålhäckare. Till helt övervägande del häckar den i anslutning till mänsklig bebyggelse, där den bosätter sig under tegelpannor eller andra håligheter i hus. I mindre omfattning häckar den i skogsmark. Tornseglare har mycket stora svårigheter att lyfta om den råkar hamna på marken och är därför beroende av att det finns fri inflygningsväg till bohålet. Flyttfågel.

Ekologiska krav

I Norrland och i synnerhet i Lappland förekommer en hel del häckningar i skogsmark. Boet läggs i ett hackspettshål (både spillkråka och större hackspett) eller någon annan trädhålighet. Äggen läggs sent vilket gör att tornseglaren kan häcka efter det att ungarna hos hackspettar och stare lämnat boet.

Tornseglare behöver ha fri inflygning mot boet, som oftast ligger i mer eller mindre solexponerade tallar eller aspar. Omgivningarna kan vara glesa, naturskogsartade tallskogar, men numera finner man oftast arten i kvarlämnade hänsynsträd på hyggen. Födan hämtas uteslutande i luften, för det mesta inom någon kilometer från boplatserna.

Majoriteten av beståndet förekommer i anslutning till bebyggelse, där tornseglaren oftast häckar under storkupiga takpannor samt i nischer och andra håligheter i hus. Utnyttjar även holkar. Ofta häckar flera par nära varandra i en gles koloni.

Utbredning och regionala skillnader

Tornseglaren häckar i hela landet utom i fjällkedjan. Den har starka populationer vid mänsklig bebyggelse i södra Sverige och längs Norrlandskusten. I inre Norrland häckar arten i skogslandet där det i allmänhet är glest mellan förekomsterna.

Indikator på skyddsvärd skog

Har ett visst signalvärde för skyddsvärda skogsmiljöer; när arten förekommer i slutna skog handlar det ofta om äldre tallskog med naturskogskaraktär.

Faktorer som missgynnar eller hotar arten

Brist på lämpliga boträd.

Behov av hänsyn – allmänt

I normalfallet är god miljöhänsyn tillräckligt. Hänsyn ska tas mot boplatser i form av grova träd med hackspettshål och andra håligheter.

Miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder

- Spara alla hålträd vid gallring och avverkning. Det är en fördel om träden står så öppet att fåglarna lätt kan flyga in till bohålet. Lämna gärna hänsyn i form av grupper av skyddande träd omkring hålträden för att minska risken för stormfällning.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Spara hänsynsträd i form av enstaka grövre tallar och aspar vid gallring och föryngringsavverkning. Välj träd som har förutsättningar att bli lämpliga häckningsplatser för hackspettar, och därmed även för andra arter som är beroende av den typen av håligheter.

Områdesskydd och frivilliga avsättningar

Häckande tornseglare är inte i behov av områdesskydd. Gör gärna avsättningar kring boträd i tallskog av naturskogskaraktär.

Skogsvårdslagstiftningen

- Ta inte bort högstubbar och torrakor, äldre träd vid ägo gränser och myrstackar, äldre lövträd (särskilt asp) i barrskog m.m., spara hålträd och andra biologiskt värdefulla träd (SKVFS 7:8).
- Undvik skogsbruksåtgärder som kan skada hänsynskrävande miljöer, som t.ex. äldre skog på uddar och öar, berg- och rasbranter, äldre hållmarksskog, äldre sandtallskogar, naturskogsrester med mera (SKSFS 7:17).

Lästips

Artfakta för tornseglare. ArtDatabankens webbplats, <http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/102976>.

Populationsstorlek: 180 000 par

Populationsutveckling:

1980–2012: minskning 52 %

2001–2012: minskning 31 %

Rödlistestatus 2015: Sårbar (VU)

Fågeldirektivets Bilaga 1: Nej

